

LA 90 DE ANI DE LA NAȘTERE

RĂMAS FĂRĂ RIVAL

Se împlinesc în această lună nouăzeci de ani de la nașterea marelui artist popular Constantin Tănase. A slujit neobosit scena, timp de 40 de ani, cu un talent rar întâlnit. Nimeni nu a știut — pînă azi cel puțin — să spună cupletul așa cum îl spunea Tănase: asimilîndu-și personajele vieții de toate zilele, creînd, prin simpla lui prezență, atmosferă. Se ferea întotdeauna de exagerări, căutînd să imprime chiar în liniile caricaturilor, o notă cît mai naturală. Una din „specialitățile” lui era de a *zice* cupletul, nu de a-l cînta. „Eu nu cînt — spunea el — deși am voce puternică. Muzica încurcă; datoria ei, în rostirea unui cuplet, este doar să sublinieze efectul sau, mai exact, să ajute la lansarea efectului emis de poantă”. Tocmai prin acest mod de a spune cupletul — nuanțat, fără ostentație — Tănase și-a cîștigat adeziunea largă a publicului, sfîrșind prin a se situa în fruntea artiștilor genului. El în-

Tănase „spunînd” unul din cupletele sale

trupa, în cupletele sale, pe cetățeanul umil și necăjit, și săgețile cupletelor se îndreptau împotriva a tot ce era nedrept, apăsător, corupt în moravurile și aparatul de stat al epocii. În tot ce „spunea”, era o acțiune de deparazitare, de igienă morală, cetățenească. Manifestațiile politicianiste, specula, traficul de valute, demagogia și certurile între partide etc... au furnizat revistelor sale scene memorabile. Omul de pe stradă — ca și omul din stal — răsuflea satisfăcut, aplauda cu entuziasm actele de denunț și demascare ale potlogăriilor, birocratismului și ale multor altor racile sociale.

Tănase nu a fost însă numai un artist desăvîrșit ci și un mare director de teatru. Compania lui, „Cărăbușul”, a prezentat spectacole de mare montare care îmbinau cupletul și skeciul cu tablouri coregrafice și muzicale de aleasă ținută. Inspirate, la început, de genul parizian al revistei, unde suc-

Ultima fotografie a lui Tănase

cesul îl fac în primul rînd tablourile de ansamblu, spectacolele de la „Cărăbuș” nu erau totuși alcătuite numai din tablouri fără conținut, fastuos montate. Costisitoare, montările lui Tănase au fost în același timp — totdeauna — adevărate satire sociale. În ochii poporului, Tănase era exponentul „ofurilor” lui.

S-a scris și se mai poate scrie foarte mult despre omul Tănase. Despre sensibilitatea pe care o avea față de tinerile valori (autori, compozitori, actori) care încercau să-și croiască un drum; despre sprijinul pe care era oricînd gata să-l dea: atît pe plan material cît și pe planul îndrumărilor artistice. Mai toți acei care au reprezentat ceva în domeniul revistei și al comediei muzicale, au învățat, au crescut, s-au dezvoltat, la școala lui Tănase. Și se întîlneau și azi încă meștri ai genului care se pot mîndri a fi urmașii lui direcți.

A avut de înfruntat, de-a lungul carierei și vieții sale, multe dificultăți — mai mici sau mai mari: două războaie mondiale, focul de la Eforie, dărîmarea grădini „Cărăbuș”, dacă n-ar fi să cităm decît cîteva dintre ele. Nimic nu l-a înfrînt, nimic nu l-a dezorientat. Temperamentul lui dinamic, firea lui de luptător, l-au făcut să treacă peste toate greutățile, să învingă situațiile cele mai vitrege. A fost întrebare odată dacă a avut noroc în viață. „Norocul meu — a spus el

— e munca. Îi auzi pe cîte unii: uite ce noroc a avut Tănase! Dar uită să spună cît a muncit Tănase”.

Ultimele aplauze le-a primit la 1 mai 1945 — primul 1 Mai liber, ultimul al lui Tănase — cînd „nea Costică” a defilat în fruntea coloanelor de manifestanți din lumea artelor. În vara aceluiași an s-a îmbolnăvit: s-a stîns în dimineața zilei de 29 august 1945. În aceeași zi, înainte de a-și rosti cuvîntul la primul congres al sindicatelor de artiști, scriitori și ziariști, președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza a spus:

„Cînd am trecut pragul acestei săli, am fost întîmpinat de muncitorii de pe ogorul artei, cu vestea tristă că unul din marii artiști ai poporului român nu mai este. Gîndul nostru a alergat de-a lungul anilor și deceniilor, cînd acest mare artist a înveselit lumea, cînd a dat ce a avut mai bun colectivității, popularizînd pe toate meleagurile acestei țări, arta lui. Să ne gîndim cu pietate la el, să-i consacram un moment de tăcere actorului Constantin Tănase”.

S-a spus și se mai spune că, în teatrul românesc, Tănase nu are egal. Numele lui este și va fi purtat din generație în generație ca simbol al celui mai generos distribuitor de veselie pe care l-a avut teatrul nostru.

I. G.